

KATALOGU I LLOJEVE BIMORE QË PËRMBAJNË MATERIET HELMUESE PYRROLICIDINË E ALKALOIDEVE (PA) DHE TROPAN ALKALOIDE (TA)

Ky katalog është përgatitur nga stafi i ORGANIKA
me mbështetje të Dr. Fadil Millaku

Shoqata “ORGANIKA” është themeluar në vitin 2013 nga operatorët kryesorë në sektorin e Produkteve Pyjore Jo-Drusore (PPJD) dhe Bimëve Mjekësore dhe Aromatike (BMA). Qëllimi i shoqatës është të përmirësojë bashkëpunimin ndërmjet palëve të interesit në këtë sektor dhe të zhvillojë sektorin duke promovuar produktet e Kosovës në tregje të eksportit dhe përmes aktiviteteve lobuese. Poashtu, shoqata ka për qëllim që brenda 5 – 7 viteve të ndihmojë që të gjithë anëtarët të jenë të çertifikuar me standarde organike, si dhe shumica e eksporteve të jenë produkte organike të çertifikuara.

Vizioni

Zhvillimi i sektorit të PPJD dhe BMA përmes shfrytëzimit të qëndrueshëm të PPJD, promovimi i kultivimit të BMA dhe rritja e kapaciteteve grumbulluese, përpunuese dhe eksportuese.

Shërbimet

- Promovimi i eksportit
 - Pjesëmarrja në panairë
 - Organizimi i misionëve të shitjes
- Lobimi
- Trajnime dhe këshilla teknike
 - Zbatimi i çertifikimit organik
 - Kultivimi organik i BMA-ve
- Lidhje me institucione çertifikuese dhe ofrues tjerë të shërbimeve

LLOJET BIMORE QË PËRMBAJNË MATERJET HELMUESE PYRROLICIDINË E ALKALOIDEVE (PA)

Nr.	Emri në Shqip	Emri Latin	Familja
1	Pulith i rëndomtë	Senecio vulgaris L.	Fam. Asteraceae
2	Pulithi i Jakobit	Senecio jacobaea L.	Fam. Asteraceae
3	Lulebardha e rëndomtë	Leucanthemum vulgare Lam.	Fam. Asteraceae
4	Eupatoja këputore	Eupatorium cannabinum L.	Fam. Asteraceae
5	Diellldridhësi evropian	Heliotropium europaeum L.	Fam. Boraginaceae
6	Gjuhëqeni mjekësor	Cynoglossum officinale	Fam. Boraginaceae
7	Lulëmiza e arës	Myosotis arvensis (L.) Hill.	Fam. Boraginaceae
8	Ushqerëza	Echium plantagineum L.	Fam. Boraginaceae
9	Thundër mushke	Tussilago farfara L.	Fam. Asteraceae
10	Kufilma mjekësore	Symphytum officinale L.	Fam. Boraginaceae
11	Kufilma qepore	Symphytum bulbosum K.F. Schimp.	Fam. Boraginaceae
12	Tatulla	Datura stramonium L.	Fam. Solanaceae
13	Shaja mjekësore	Borago officinalis L.	Fam. Boraginaceae
14	Lule lulesh	Ageratum houstonianum Mill.	Fam. Asteraceae
15	Pulithi gjethelakër	Senecio erucifolius	Fam. Asteraceae
16	Pulithi gjethelulebardhë	Senecio leucanthemifolius	Fam. Asteraceae
17	Pulithi gjethengushtë	Senecio inaequidens DC.	Fam. Asteraceae
18	Pulithi veshtullor	Senecio viscosus	Fam. Asteraceae
19	Llpoi i bardhë	Petasites albus	Fam. Asteraceae
20	Zgjobëza	Anchusa arvensis	Fam. Boraginaceae
21	Gjuhëlopa e kaltër	Anchusa azurea/ italica	Fam. Boraginaceae
22	Gjuhëlopa mjekësore	Anchusa officinalis	Fam. Boraginaceae
23	Gjuhëlopa kretase	Anchusa cretica	Fam. Boraginaceae
24	Kokërruja e arave	Lithospermum arvense.	Fam. Boraginaceae
25	Ushqerëza italiane	Echium italicum	Fam. Boraginaceae
26	Ushqerëza e rëndomtë	Echium vulgare	Fam. Boraginaceae
27	Diellldridhësi evropian	Heliotropium hirsutissimum	Fam. Boraginaceae
28	Diellldridhësi shpinështrirë	Heliotropium supinum	Fam. Boraginaceae
29	Lulemiza degë-degë	Myosotis ramosissima	Fam. Boraginaceae
30	Lulemiza bishtakrep	Myosotis scorpioides	Fam. Boraginaceae
31	Lulemiza pyjore	Myosotis sylvatica	Fam. Boraginaceae
32	Lulemiza e përpiktë	Myosotis stricta	Fam. Boraginaceae
33	Kufilma otomane	Symphytum ottomanum	Fam. Boraginaceae

LLOJET BIMORE QË PËRMBAJNË MATERJET HELMUESE QË KANË TROPANALKALOIDE (TA)

34	Tatulla	Datura stramonium L.	Fam. Solanaceae
35	Helmarina	Atropa beladona	Fam. Solanaceae
36	Matergona e zezë	Hyosciamus niger	Fam. Solanaceae
37	Dredhja e arave	Convolvulus arvense	Fam. Convolvulaceae
38	Qumështorja si selvi	Euphorbia cyparissias	Fam. Euphorbiaceae
39	Tlaspi i arave	Thlaspi arvense	Fam. Brassicaceae

Llojet bimore që përmbajnë materiet helmuese Pyrrolicidinë e alkaloideve (PA)

Alkaloidet Pirrolizidine (PA)

Alkaloidet Pirrolizidine (PA) janë një grup i alkaloidëve dhe fitokimikateve që janë të formuara nga vetë bimët për tu mbrojtur kundër grabitqarëve.

Ato ndodhen të më shumë se 6,000 lloje të bimëve që rriten si të egra në natyrë. Të llojet e ndryshme të bimëve janë identifikuar më shumë se 300 alkaloidë pirrolizidine. Këto materie janë të pranishme në trembëdhjetë familje të ndryshme bimore; por, nga këto familje bimore me së shumti kanë familjet: Boraginaceae, Asteraceae dhe Fabaceae. Shumica e alkaloidëve pirrolizidine janë kancerogjene dhe mund të shkaktojnë tumore të mëlçisë. Për më tepër, të njëjtat specie bimore rriten në vende të ndryshme ose në sezona të ndryshme mund të përmbajnë alkaloidë të ndryshme. Kështu, të gjitha PA-të e njohura të një bimë nuk janë domosdoshmërisht të pranishme në të njëjtën kohë (periudhë vegjetative).

Ndikimi tek njerëzit

Konsumimi i rregullt i bimëve medicinale ose tjera që përmbajnë këto komponime mund të çojë në helmim të rëndë të mëlçisë. Aktualisht ka një vlerësim të rreziqeve të mundshme shëndetësore nga PA të pangopura në ushqim bazuar në një vlerësim të konsumit total. Në përputhje me rrethanat, ato mund të gjenden në ushqime (çajra bimore, çaj jeshilë, si dhe mjaltë), dhe nëse ndodhin në sasi PA të pangopura si për fëmijët ashtu edhe për shëndetin e të rriturve me konsum të zgjatur mund të jetë kërcënues.

Ndikimi tek kafshët

Alkaloidet pirrolizidine janë të padëshirueshme për shkak të potencialit të tyre helmues për shëndetin meqenëse konsumohen përmes ushqimit. Në eksperimentet me kafshët, alkaloidë të caktuara pirrolizidine tregojnë efekte kancerogjene dhe mutagjene në mëlçi. Ushqimi ose silazhi i ndotur me lloje bimore që përmbajnë PA, mund të çojnë në helmime kronike. Derrat janë veçanërisht të ndjeshëm, të ndjekur nga kuajt, bagëtisë dhe dhitë. Qumështi i lopës dhe dhisë gjithashtu mund të kontaminohet me komponime që dëmtojnë mëlçinë.

Çfarë duhet bërë nëse i hasim gjatë mbledhjes së bimëve dhe kultivimit?

Në rastin e paraqitjes të këtyre bimëve gjatë grumbullimit dhe në parcelat e kultivuara gjatë harrjes duhet të mbledhet dhe të largohet nga parcela të hidhet në një vend të sigurt ku nuk mund të shkaktojnë ndotje ose nuk mund të përzihen me bimët e kultivuara apo me bimët e grumbulluara.

Po ashtu gjatë grumbullimit të ketë kujdes që të shmanget mbledhja në zona ku janë të përhapura këto bimë dhe këto bimë mos të përzihet me bimët e mbledhura.

PULITH I RËNDOMTË - *SENECIO VULGARIS* L. - FAM. ASTERACEAE

Pulithi i rëndomtë rritet në toka të shkrifta humusore, gjendet në toka të punuara, ara, kopshte dhe vreshta. Është konkurrues i fuqishëm i bimëve të kultivuara, ka aromë të pakëndshme dhe është helmues për njerëz dhe kafshë. Përmban alkaloide (senecioninë dhe senecinë) ndërsa në rrënjë përmban insulinë dhe rutinë. Shkakton gjakderdhje, oreks te ulur, çrregullime te funksionit te lukthit dhe është bartës i disa sëmundjeve, kryesisht ndryshkut.

Vërejtje:

Të bëhet kujdes në rastin e paraqitjes të kësaj bime në parcelat e kultivuara me bimë mjekuese; e njëjta gjatë herës duhet të mbledhet dhe të largohet nga parcela dhe të hidhet në një vend të sigurt ku nuk mund të shkakton ndotje tek bimët e kultivuara. Po ashtu, të ketë kujdes nëse haset gjatë grumbullimit të eliminohet përzierja apo kontakti me bimët e tjera të grumbulluara.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=senecio+vulgaris>

PULITHI I JAKOBIT - *SENECIO JACOBAEA* L. - FAM. ASTERACEAE

Pulithi i Jakobit është bimë kryesisht e përhapur në kullosa, por zhvillohet edhe në toka punuese dhe ara. Është bimë helmuese për kafshët dhe përmban alkaloide të ndryshme, duke e bërë helmuese për kafshë dhe toksike për njerëzit. Përmban alkaloide të cilat janë gjetur acetylerucifoline, (Z)-erucifoline, (E)-erucifoline, 21-hydroxyintegerrimine, integerrimine, jacoline, jaconine, jacobine, jacozine, riddelline, retrorsine, senecivernine, senecionine, seneci-phylline, spartioidine dhe usaramine.

Vërejtje:

Kujdes në rastin e paraqitjes të kësaj bime në parcelat e kultivuara me bimë mjekuese; e njëjta gjatë herrjes duhet të mbliidhet dhe të largohet nga parcela dhe të hedhet në një vend të sigurt ku nuk mund të shkakton ndotje, si dhe gjatë grumbullimit të ketë kujdes që të e mos përzierje te bimëve te mbledhura me këtë bimë

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=senecio+jacobaea>

LULEBARDHA - *LEUCANTHEMUM VULGARE* LAM. - FAM. ASTERACEAE

Lulebardha është bimë kryesisht e përhapur kullosa por është e përhapur edhe ne ara si barojë e keqe, përmban polyacetylenes dhe thiophenes që janë shumë toksike për barngrënës.

Vërejtje:

Kujdes në rastin e paraqitjes të kësaj bime në parcelat e kultivuara me bimë mjekuese, e njëjta gjatë harrjes duhet te mblidhet dhe te largohet nga parcela dhe te hedhet ne një vend te sigurt ku nuk mund te shkakton ndotje. Po ashtu, gjatë grumbullimit të ketë kujdes që kjo bimë mos të përzihet me bimët e mbledhura dhe të shmanget mbledhja ne zona ku është e përhapur kjo bimë.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=leucanthemum+vulgare>

EUPATOJA KËPUTORE - *EUPATORIUM CANNABINUM* L. - FAM. ASTERACEAE

Eupatoja këputore është bimë shumëvjeçare kryesisht e përhapur në vende me lagështi më e madhe, afër pellgjeve të lumenjve dhe kanale, moçale, kënetë, livadhe dhe pyje me lagështi. Ajo gjithashtu, herë pas here mundë të gjendet edhe në habitate të thata. Përmban alkaloidë pyrrolizidine, flavonoide të cilat janë irituese për lëkurë.

Vërejtje:

Gjatë grumbullimit mbledhësit në natyrë duhet të kenë kujdes që mos të vilen bimë rreth këtyre zonave ku ka shtrirje të kësaj bime dhe të evitohet përzierja gjatë vjeljes me bimë ku do të shkaktonte ndotjen e tyre.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=eupatorium+cannabinum>

DIELDRIDHËSI EVROPIAN - *HELIOTROPIMUM EUROPAEUM* L. - FAM.BORAGINACEAE

Dielldridhësi evropian është bimë shumëvjeçare, kryesisht zhvillohet në toka të kultivuara. Ajo mund të rritet në gjysmë-hije apo pa hije. Ajo preferon toka me lagështi si barojë e keqe helmuese me përmbajtje të alkaloidëve pyrrolizidine. Hasen në natyrë dhe kullosa si bimë e egër. Kryesisht është helmues për kafshët barngrënëse.

Vërejtje:

Mbledhësit dhe kultivuesit të kenë vëmendjen që kjo bimë e keqe të herret dhe të largohet nga parcela e kultivuar si dhe të evitohet mbledhja e bimëve spontane në zonat ku është e përhapur kjo bimë me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara.

<http://luirig.altervista.org/naturaitaliana/viewpics.php?title=Heliotropium+europaeum>

GJUHËQENI MJEKËSOR - *CYNOGLOSSUM OFFICINALE* - FAM.BORAGINACEAE

Gjuhëqeni mjekësor zakonisht gjendet në kullota, përgjatë rrugëve, pyjeve, fushat e braktisura. Fara e saj është toksike dhe ka potencial për të helmuar kafshët shtëpiake dhe kafshë të egra. Përmban alkaloidë helmues pyrrolizidine.

Vërejtje:

Mbledhësit e bimëve të kenë vëmendjen që të evitohet mbledhja e bimëve në zonat ku është e përhapur kjo bimë e keqe me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=cynoglossum+officinale>

LULËMIZA E ARËS - *MYOSOTIS ARVENSIS* (L.) HILL. - FAM.BORAGINACEAE

Lulëmiza e arës është bimë barishtore shumëvjeçare, me fletë heshtak-spatulate. Habitat i shtrirjes është kryesisht në fushat, kopshte, oborre si një barojë e keqe, por gjendet edhe si bimë e egër në livadhe, kullosa, vende shkëmbore etj. Lulëzon në muajt Qershor - Shtatorit dhe ka lartësinë deri në 80 cm

Vërejtje:

Mbledhësit e bimëve të kenë vëmendjen që të evitohet mbledhja e bimëve spontane në zonat ku është e përhapur kjo bimë e keqe me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara. Ndërsa në ngastrat e kultivuara kjo bimë duhet të herret menjëherë dhe të largohet komplet nga parcela për të eliminuar ndotjen e bimëve të kultivuara.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=myosotis+arvensis>

USHQERËZA - *ECHIMUM PLANTAGINEUM* L. - FAM.BORAGINACEAE

Ushqerëza është bimë barishtore dyvjeçar vjetor (cikli i jetës brenda 2 viteve), rritje zakonisht 30 deri në 60 cm. Një bimë e keqe e përhapur në rajonet e ngrohta. Ajo gjendet kryesisht në zonat e mbizotëruara nga reshjet dhe mund të lulëzojnë në një gamë të gjerë të tokave. Bima përmban alkaloidë pyrrolizidine dhe është helmuese. Kryesisht është helmuese për kafshë, konsumimi i saj shkakton humbje të peshës dhe mund të shkaktojë edhe ngordhjen e kafshëve, tek njeriu shkakton iritim të lëkurës.

Vërejtje:

Bima rritet kryesisht si bimë e eger, mbledhësit e bimëve mjekësore të kenë vëmendjen që të evitohet mbledhja e bimëve spontane në zonat ku është e përhapur kjo bimë e keqe me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara. Po ashtu nëse haset edhe në ngastrat e kultivuara duhet të hiqet dhe të largohet nga parcela.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=echium+plantagineum>

THUNDER MUSHKE - *TUSSILAGO FARFARA* L.- FAM. ASTERACEAE

Thundër mushka është një bimë barishtore shumëvjeçare që përhapet nga fara dhe rizomet. Thundër mushka është gjetur shpesh si bimë e egër por edhe në parcelat e kultivuara, shfaqet në fillim të pranverës. Bimë është zakonisht 10 -30 cm në lartësi. Thundër mushka përmban alkaloide tumorigenic pyrrolizidine.

Vërejtje:

Bimë rritet kryesisht si bimë spontane, mbledhësit e bimëve të egra të kenë vëmendjen që të evitohet mbledhja në zonat ku është e përhapur kjo bimë e keqe me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara. Po ashtu nëse haset edhe në ngastrat e kultivuara duhet të hiqet dhe të largohet nga parcela.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=Tussilago+farfara>

KUFILMA MJEKËSORE - *SYMPHYTUM OFFICINALE L.* - FAM.BORAGINACEAE

Kufilma mjeksore është një barishte shumëvjeçare që rritet në vende me lagështi, vende me bar, në brigjet e lumenjve dhe kanale. Bimë e egër, por edhe si dekorative rritet në lartësi 30-120 cm dhe lulëzon në muajt Qershor – Shtator. Bima përmban, saponins steroidal, taninet, alkaloidet pyrrolizidine, inulin dhe është bimë kancerogjene.

Vërejtje:

Bima rritet kryesisht si bimë se egër, mbledhësit të kenë vëmendjen që të evitohet mbledhja e bimëve në zonat ku është e përhapur kjo bimë e keqe me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara. Po ashtu nëse haset edhe në ngastrat e kultivuara duhet të hiqet dhe të largohet nga parcela.

<https://gobotany.nativeplanttrust.org/species/symphytum/officinale/>

KUFILMA QEPORE - *SYMPHYTUM BULBUSOM* K.F. SCHIMP. - FAM.BORAGINACEAE

Kufilma qepore është bimë barishtore shumëvjeçare, mund të arrijnë një lartësi midis 15 dhe 50 centimetra dhe lulëzon në muajt Mars – Prill. Gjendet si një bimë e egër, e kultivuar dhe dekorative nëpër kopshte. Alkaloidi "simfito-cianoglossina" si toksike paralizon sistemin nervor, nëse përdoret si mëlmesë në ushqim. Disa shtete e kanë ndaluar përdorimin e saj (ShBA dhe Itali).

Vërejtje:

Kultivuesit e bimëve mjekësore të kenë kujdes. Nëse haset në parcelat e kultivuara, të hiqet menjëherë dhe të largohet nga parcela. Po ashtu, edhe mbledhësit e bimëve të kenë kujdes nëse e hasin në natyrë të ndalojnë mbledhjen në atë zonë me qëllim të shmangies së përzjerjes me bimët e grumbulluara.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=symphytum+bulbosum>

TATULLA - *DATURA STRAMONIUM* L. - FAM. SOLANACEAE

Tatulla është bimë që arrijnë lartësi prej 0.2 deri 1.2 m. Gjethet janë ovale, në mënyrë të çrregullt për të dyfishuar. Dhëmbëzat ose fryrjet e buta, të buta dhe me madhësinë e një dore, jeshile të errët në sipërfaqe dhe gri-jeshile në pjesën e poshtme. Lulet me pozicionin e sythit në një drejtim të pesë majave të kurorës hapen vetëm drejt natës.

Vërejtje:

Të bëhet kujdes në rastin e paraqitjes të kësaj bime në parcelat e kultivuara. E njëjta gjatë herës duhet të mbledhet dhe të largohet nga parcela dhe të hidhet në një vend të sigurt ku nuk mund të shkakton ndotje tek bimët e kultivuara. Po ashtu të ketë kujdes nëse haset si e një bimë e egër, të eliminohet përzierja apo kontakti me bimët e grumbulluara.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=datura+stramonium>

SHAJA MJEKËSORE - *BORAGO OFFICINALIS* L. - FAM.BORAGINACEAE

Shaja mjekësore mund të arrijë një lartësi prej 80 cm. Ka formë eliptike ovale, të cilat kanë një fije të gjelbër të errët mbledhur në bazë rozetë 10-15 cm të gjatë dhe pastaj disa bimë më të vogla në të rrjedhin. Të Lulet kanë pesë petale, të rregulluar në një yll, ngjyrë blu-vjollcë.

Vërejtje:

Mbledhësit të kenë vëmendjen që të evitohet mbledhja e bimëve në zonat ku është e përhapur kjo bimë e keqe me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara. Ndërsa në ngastrat e kultivuara kjo bimë duhet të herret menjëherë dhe të largohet komplet nga parcela për të eliminuar ndotjen e bimëve të kultivuara.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=borago+officinalis>

LULE LULESH - *AGERATUM HOUSTONIANUM* MILL. - FAM. ASTERACEAE

Lule lulesh janë bimë mesatare që arrijnë lartësi 45 centimetra. Ato janë lule me tufa të vogla kompakte, por shumë të degëzuara me lule të vogla blu.

Vërejtje:

Bima rritet kryesisht si bimë e egër, mbledhësit të kenë vëmendjen që të evitohet mbledhja e bimëve në zonat ku është e përhapur kjo bimë e keqe me qëllim të eliminimit të kontaktit për mos të shkaktuar ndotje tek bimët e grumbulluara. Po ashtu nëse haset edhe në ngastrat e kultivuara duhet të hiqet dhe të largohet nga parcela.

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=ageratum+houstonianum>

PULITHI GJETHELAKËR - *SENECIO ERUCIFOLIUS* L. - FAM. ASTERACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=senecio+erucifolius>

SENECIO - *LEUCANTHEMIFOLIUS* - FAM. ASTERACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=senecio+leucanthemifolius>

PULITHI GJETHENGUSHTË - *SENECIO INAEQUIDENS* DC. - FAM. ASTERACEAE

<http://luirig.altervista.org/naturaitaliana/viewpics.php?title=Senecio+inaequidens>

PULITHI VESHTULLOR - *SENECIO VISCOSUS* - FAM. ASTERACEAE

<http://luirig.altervista.org/naturaitaliana/viewpics.php?title=Senecio+viscosus&B1=Go+%2F+Vai>

LLAPOI I BARDHË - *PETASITES ALBUS* - FAM. ASTERACEAE

<http://luirig.altervista.org/naturaitaliana/viewpics.php?title=Petasites+albus&B1=Go+%2F+Vai>

ZGJEBĚZA - *ANCHUSA ARVENSIS* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=anchusa+arvensis>

GJUHËLOPA E KALTËR - *ANCHUSA AZUREA/ ITALICA* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/naturaitaliana/viewpics.php?title=Anchusa+azurea&B1=Go+%2F+Vai>

GJUHËLOPA MJEKËSORE - *ANCHUSA OFFICINALIS* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/naturaitaliana/viewpics.php?title=Anchusa+officinalis&B1=Go+%2F+Vai>

GJUHĚLOPA KRETASE - *ANCHUSA CRETICA* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=anchusa+cretica>

KOKÄRRUJA E ARAVE - *LITHOSPERMUM ARVENSE* L. - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=lithospermum+arvense>

USHQERËZA ITALIANE - *ECHIU*M ITALICUM - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=echium+italicum>

USHQERËZA E RËNDOMTË - *ECHIAM VULGARE* L.- FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=echium+vulgare>

DIELDRIDHËSI EVROPIAN - *HELIOTROPIMUM HIRSUTISSIMUM* - FAM. BORAGINACEAE

https://www.google.com/search?q=Heliotropium+hirsutissimum&rlz=1C1CHBF_enXK822XK822&sxsrf=ALeKk03rle0UeHvDRHVQBpX02OsegkUNWA:1583742033368&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiH_8Hq-ozoAhU8UhUIHWz7BgwQ_AUoAXoECAsQAw&biw=1600&bih=789#imgsrc=U1NmpW6DqsvvvM

DIELDRIDHËSI SHPINËSHTRIRË - *HELIOTROPIMUM SUPINUM* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=heliotropium+supinum>

LULEMIZA DEGË-DEGË - MYOSOTIS RAMOSISSIMA ROCHEL - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=myosotis+ramosissima>

LULEMIZA BISHTAKREP - *MYOSOTIS SCORPIOIDES* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=myosotis+scorpioides>

LULEMIZA PYJORE - *MYOSOTIS SYLVATICA* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=myosotis+sylvatica>

LULEMIZA E PËRPIKTË - *MYOSOTIS STRICTA* - FAM. BORAGINACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=myosotis+stricta>

KUFILMA OTOMANE - *SYMPHYTUM OTTOMANUM* - FAM. BORAGINACEAE

https://www.google.com/search?q=Symphytum++ottomanum&tbm=isch&ved=2ahUKEwj-jZPF_4zoAhUH1-AKHVRxAmlQ2-cCegQIABAA&oeq=Symphytum++ottomanum&gs_l=img.3...0.0..587622...0.0..0.0.0.....0.....gws-wiz-img.bmlUNalsGvs&ei=QQFmXr7pCoeugwfU4omQBg&bih=789&biw=1600&rlz=1C1CHBF_enXK822XK822#imgrc=vXaJVng1mYfUkM

Llojet bimore që përmbajnë materiet helmuese Tropan alkaloidë (TA)

Alkaloidet Tropane (TA)

Grupi i alkaloidëve tropane (TA) përfshin mbi 200 alkaloidë të ndryshme që gjenden si përbërës natyralë në lloje bimore të ndryshme (lista e bimeve me poshte). Këto substanca janë përdorur si përbërës aktivë farmaceutikë që nga kohërat antike. Alkaloidet tropan ndodhin në llojet e shtatë familjeve bimore; ato shpesh gjinden në mjedise ku kultivohen lloje të ndryshme të bimëve mjekësore ose industriale që kanë një rëndësi të veçantë për bujqësinë në Evropën Qendrore. Prej tyre me të shpeshtë janë tri lloje nga familja Solanaceae:- Matergona e zezë, Helmarina dhe Tatulla.

Ndikimi tek njerëzit

Pas konsumimit të sasive të vogla të TA, të njerëzit shfaqen efektet e para si: thatësia e gojës, lëkura e thatë, djersitja dhe një rrahje zemre pak e ngadalësuar (bradycardia). Dozat më të larta çojnë në rritjen e rrahjeve të zemrës (takikardisë), dilatimin e pupës (mydriasis) në efekte nervore qendrore siç janë halucinacionet dhe vdekja nga mungesa e frymëmarrjes.

Mirëpo, Atropina dhe Alkoholi me Tropan alkaloidide në doza të caktuara kanë një rëndësi të veçantë në mjekësi, përdoren si antikolinergjikë në ilaçe për trajtimin e pështymës së rritur (hipersalivimi), djersitje të tepërt (hiperhidrozë) dhe spazma në traktin gastrointestinal.

Çfarë duhet bërë nëse i hasim gjatë mbledhjes së bimëve dhe kultivimit?

Në rastin e paraqitjes të këtyre bimëve gjatë grumbullimit dhe në parcelat e kultivuara gjatë harrjes duhet të mblidhet dhe të largohet nga parcela dhe të hidhet në një vend të sigurt ku nuk mund të shkaktojnë ndotje/përzierje tek bimët e kultivuara apo tek bimët e grumbulluara.

Po ashtu gjatë grumbullimit të këtyre kujdes që këto bimë mos të përzihet me bimët e mbledhura dhe të shmangët mbledhja në zona ku janë të përhapura këto bimë.

TATULLA - *DATURA STRAMONIUM* L. - FAM. SOLANACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=datura+stramonium>

HELMARINA - *ATROPA BELLA-DONA* L. - FAM. SOLANACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=atropa+bella-donna>

MATERGONA E ZEZĚ - *HYOSCIAMUS NIGER* - FAM. SOLANACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=hyoscyamus+niger>

DREDHJA E ARAVE - *CONVOLVULUS ARVENSIS* L. - FAM. CONVULVULACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=convolvulus+arvensis>

QUMËSHTORJA SI SELVI - *EUPHORBIA CYPARISSIAS* L. - FAM. EUPHORBIACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=euphorbia+cyparissias>

TLASPI I ARAVE - *THLASPI ARVENSE* L. - FAM. BRASSICACEAE

<http://luirig.altervista.org/flora/taxa/index1.php?scientific-name=thlaspi+arvense>

Tringë Smajli H-2, Nr. 6
10000 Prishtinë, Kosovë
shoqataorganika@gmail.com
www.organika-ks.org

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH